

Ks. Antoni S ł o m k o w s k i, *Teologia życia duchowego w świetle Soboru Watykańskiego II*, Ząbki 2000, ss. 327

Już w naszym wprowadzeniu zauważyliśmy, że dzieło *Teologia Życia Wewnętrznego*, które staraniem ks. dr. hab. Marka Chmielewskiego ujrzało światło dzienne w tym jubileuszowym roku pod tytułem: *Teologia życia duchowego w świetle Soboru*

Watykańskiego II, powstawało wiele lat. Sam autor tłumaczył ten wydłużony czas koniecznością dokonania wprowadzenia do dzieła tych ujęć, które wynikały z nauki Soboru Watykańskiego II. Ostatecznie można powiedzieć, że dzieło to jest syntezą całego dorobku piśmienniczego Ks. A. Słomkowskiego z dziedziny teologii życia wewnętrznego, dziś nazywanej przez nas teologią duchowości.

Warsztat naukowy, który zdobył Ks. prof. Słomkowski w czasie studiów w Strasburgu, charakteryzuje naukową solidnością nie tylko jego prace z zakresu dogmatyki, ale także *Teologię Życia Wewnętrznego*. Dzieło to zdradza kompetencję i solidność naukową już w omawianiu źródeł tej dziedziny wiedzy. Następnie sytuuje problematykę życia duchowego chrześcijańskiego w zamyśle Boga chrześcijańskiej wiary, nadziei i miłości oraz w antropologii chrześcijańskiej. Boży plan zbawienia i świętości urzeczywistnia się w Tajemnicy Chrystusa ogarniającej sobą Wcielenie, Mękę, Śmierć, Zmartwychwstanie i Wniebowstąpienie Chrystusa oraz Dar Ducha Świętego.

Praktyczne urzeczywistnianie tego planu Boga dokonuje się poprzez wejście w zbawcze Misterium Chrystusa przez Kościół, jego liturgię i sakramenty święte. Wejście to dokonuje się najpierw przez sakrament chrztu, przy którym autor dzieła wypunktowuje udział ochrzczonych „w kapłańskim, proroczym i królewskim urzędzie Chrystusa”. Cała ta część dzieła tchnie soborową nauką zaczerpniętą szczególnie z Konstytucji o Liturgii i Konstytucji dogmatycznej o Kościele, która prawdę o Matce Chrystusa włączyła w obecność Maryi w Tajemnicy Chrystusa i Kościoła.

Rozdział I części III poświęcony istocie doskonałości i świętości ma swe odniesienia do nauki soborowej, ale bardziej prezentuje wcześniejszy dorobek autora na ten temat. Więcej danych soborowych znajdujemy w rozdziale o rozwoju świętości. Zamieszcza tam autor dzieła refleksję nad jednością świętości i zróżnicowaniem dróg jej urzeczywistniania. Podobnie mniej odniesień do danych Soboru Watykańskiego II znajdujemy w rozdziale poświęconym cnotom i darom Ducha Świętego. Część IV dzieła, dotycząca „warunków wzrostu życia wewnętrznego” prezentuje wciąż aktualne zasady kształtowania sumień i kierownictwa duchowego oraz konieczności sięgania po ascezę gwarantującą postęp w życiu duchowym.

Do czynników wzrostu w doskonałości i świętości ks. Słomkowski zalicza kultywowanie życia modlitewnego i eucharystycznego. W tej części swego dzieła autor prezentuje zarówno tradycyjny dorobek teologii, jak naukę Soboru Watykańskiego II. Zgodnie z całą tradycją za szczyt życia chrześcijańskiego autor uznał życie mistyczne. Ten dział sprawiał Ks. Słomkowskiemu wiele trudności. Mnogość opinii teologicznych domagała się zajęcia stanowiska. Ostatecznie autor dzieła przytacza różne opinie, które w katolickiej teologii funkcjonowały na ten temat.

Końcowa część recenzowanej książki została poświęcona „możliwości utraty życia Bożego: pokusy, grzechy, oziębłość” oraz ponownemu „włączeniu się w zbawczy plan Boży przez sakrament pokuty”. Dział ten odzwierciedla klasyczną wiedzę teologiczną i pastoralną na te tematy, ale odwołuje się też do nauki Soboru Watykańskiego II i Konstytucji apostolskiej *Paenitemini*.